

Ortaokul Öğrencilerinin Öğrenme Sürecinde Yardım İsteme Düzeyleri

Nimet Üstündağ Zeyrek¹, Atilla Ergin²

Özet: Bir öz-düzenleme stratejisi olan yardım isteme, öğrencilerin öğrenme sürecinde başa çıkması gereken problem çözüme becerilerinden biridir. Dolayısıyla, bu strateji öğrencinin öğrenme süreçlerine aktif katılımını doğrudan etkiler. İsteddiği desteği veya yardımı alamayan öğrencinin öğrenme süreçlerinde başarısız olması kaçınılmazdır. Öğrenci ihtiyaçlarını dikkate alan mevcut araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin, öğrenme sürecinde yardım isteme düzeylerinin; cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba öğrenim durumu, herhangi bir dersten özel ders alıp almama durumu, öncelik sırasına göre kimden yardım isteyeceği değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemektir. Betimsel tarama modelinde olan araştırma, İstanbul ili Fatih, Şişli ve Beyoğlu ilçelerinde, 2018/2019 eğitim öğretim yılında yedi devlet okulunun ortaokul bölümü 6,7 ve 8. sınıflarında öğrenimlerini sürdüren 676 kadın(%52,04) ve 623 erkek(%47,96) toplam 1299 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve öğrenme sürecinde yardım isteme ölçeği (ÖSYİÖ) ile toplanmıştır. Araştırma verileri SPSS 24.0 programı ile analiz edilmiştir. Analiz kapsamında güvenirlik analizi, normal dağılımlar için bağımsız örneklem t testi, tek yönlü ANOVA varyans analizi, normal olmayan dağılımlar için t-testinin non-parametrik karşılığı olan Mann-Whitney U testi ile yapılmıştır. Regresyon analizi, öğrencilerin yardım alacakları kişilerin sırası ile ilişkilerini öncelik sırasına göre belirlemek için kullanılmıştır. Araştırma bulguları neticesinde ortaokul öğrencilerinin öğrenme sürecinde yardım isteme düzeyleri, cinsiyet, sınıf, kardeş sayısı, anne eğitim durumu, özel ders alma durumu ve yardım istemede önceliklendirme durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna karşın öğrencilerin öğrenme sürecinde yardım isteme düzeyleri baba eğitim durumu ve anne çalışma durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Anahtar Sözcükler: Yardım İsteme, Öğrenme Süreci, Ortaokul Öğrencileri

Geliş Tarihi: 04.01.2020 – **Kabul Tarihi:** 02.12.2020 – **Yayın Tarihi:** 25.12.2020

DOI: 10.29329/mjer.2020.322.2

SECONDARY SCHOOL STUDENTS' HELP-SEEKING LEVELS IN THE LEARNING PROCESS

Abstract: Help-seeking, a self-regulation strategy, is one of the problem-solving skills that students should challenge in the learning process. Therefore, this strategy is that directly affects the student's active participation in learning processes. It is inevitable that a student who cannot get the support or help he/she wants will fail in

¹ **Nimet Üstündağ Zeyrek**, Eğitim Programları ve Öğretim Doktora Programı, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, ORCID: 0000-0002-7939-0122

² **Atilla Ergin**, Curriculum and Instruction Phd, Yeditepe University Educational Sciences, ORCID: 0000-0003-0804-2777

Correspondence: aergin@itu.edu.tr

his learning processes. The purpose of current study, which takes into consideration the needs of students, is to examine secondary school students' help-seeking levels in the learning process in terms of gender, grade level, parental education status, mother working status, private-tutoring status and priority in help-seeking. The study, which was a descriptive survey model, was carried out in İstanbul, Fatih, Şişli and Beyoğlu districts in the 2018/2019 academic year with the participation of a total of 1299 students, 623 males (%47,96) and 676 females (%52,04), attending the 6th, 7th and 8th grades of seven state schools. The data of the study were collected through personal information form and the help request scale in the learning process (HRSLP). Data were analysed with SPSS 24.0 program. Data analysis was performed using an independent samples t test for normal distributions, one-way ANOVA analysis of variance, and Mann-Whitney U test, which is the non-parametric equivalent of a t-test for non-normal distributions. The regression analysis was used to determine the relationships between the rankings of the individuals help-seeking in the learning process of the students. As a result of the research findings, secondary school students' help-seeking levels in the learning process indicated a significant difference according to gender, grade, mother education level, number of siblings, taking private lessons and prioritizing help-seeking. On the other hand, students' help-seeking levels in the learning process did not indicate a significant difference according to father education level and mother working status variables.

Keywords: Help-Seeking, Learning Process, Secondary School Students

GİRİŞ

Öğrenciler, öğrenme sürecinde ihtiyaç duydukları bilgiyi edinmekte, bir sınav performansının veya görevin tamamlanmasında, belirlenen öğrenme hedefine ulaşmada bazı engellerle karşılaşabilmektedirler. Bu engelleri aşmak için bir takım stratejiler uygulayarak süreci devam ettirir ya da öğrenmekten vazgeçerler. Böyle durumlarda öğrencilerin kendilerinden daha iyi bildiğini düşündüğü bir diğer kişiden yardım istemesi kullanabileceği benzersiz stratejilerden biridir. (Newman,1990; Karabenick &Dembo;2011). Bilginin, bilim ve teknoloji ile çoğalarak ilerlediği düşünüldüğünde onu öğrenmeyi sürdürmeye açık olma ya da vazgeçme durumlarından hangisinin tercih edileceği bireylerin yaşamdaki konularından başarı düzeylerine kadar birçok durumu etkileyebilir.

Yardım isteme, genel olarak, öz düzenlemeli öğrenme içerisinde görülen bir problem çözme stratejisidir (Newman, 2012). Öğrenciler yardım istediklerinde sadece problemlerini çözmüş olmaz aynı zamanda bir sonraki adımlarında da faydalanabilecekleri bilgi ve becerileri edinirler. Birey elde ettiği bu bilgi ve becerileri kendisi için kullanmanın yanı sıra kendisinden yardım isteyen diğer bireylere, istediklerinde, yardım etmek için kullanılabilir (Newman, 2003,2010, 2009; Nelson-Le Gall & Jones, 1990 Karabenick & Berger, 2013; Ryan, Pintrich, & Midgley, 2001). Bununla birlikte bazı öğrenciler ihtiyacı olduğu halde yardım istemezler. Bu durum yardımın algılanan yararına ilişkin olabileceği gibi, “aptal” görünme endişesi, özerklik arzusu ya da yetkinlik tehdidinden kaçma gibi nedenlere bağlanabilir (Arbreton,1998; Butler, 2006; Ryan, Gheen &Midgley, 1998).

Yardım isteme süreci adım adım gerçekleşir. Öncelikle öğrenme sürecine aktif olarak katılan bir öğrenci, bir zorlukla karşılaştığında, desteğe ihtiyacı olduğunu fark eder, kimden ve nasıl yardım isteyeceğine karar verir, son olarak öğrenme sürecine devam etmek ve gerekli yardımı almak için diğerlerini bir kaynak olarak kullanır (Ryan, Hinks&Mindgley, 1997). Bu bağlamda yardım isteme, bir takım yeterlilikler ve motivasyonel kaynaklar gerektiren çok boyutlu bir stratejidir. Bu yeterlilikler ve kaynaklar: (a) bilişsel yeterlilikler (İhtiyacı fark etmek, yardımın ne zaman gerekli olduğunu bilmek, nasıl bir soru sorulacağını dilsel olarak formüle etmek); (b) sosyal yeterlilikler (yardım için hangi öğretmenin ya da sınıf arkadaşının yardım edebileceğini, sosyal olarak uygun bir şekilde nasıl hitap edileceğini bilme); (c) kişisel motivasyon kaynakları (kişisel hedefler, öz güven, görevin zorluğuna toleransla ilgili duygular) ve (d) bağlamsal motivasyon kaynaklarıdır (öğrenme hedefleri, sınıflandırma sistemleri, işbirlikçi faaliyetler, öğrenci-öğretmen etkileşimi ve çocuğun yardım istemeyi kolaylaştıran öğretmen beklentileri gibi sınıf faktörleri) (Newman,2009; Newman & Karabenick, 2010).

Yapılan araştırmalar öğrencilerin öğrenme hedeflerine bağlı olarak farklı yardım isteme eğilimleri olduğunu göstermektedir. Nelson Le Gall (1981) bu eğilimleri “etkili” ve “yüzeysel” yardım isteme stili olmak üzere iki şekilde ele almıştır. Etkili yardım isteme, öğrencinin ihtiyaç duyduğu zaman bilgi ve becerisini artırmak, öğrenme sürecini yapılandırmak üzere kullandığı bir stratejidir. Buna karşılık, yüzeysel yardım isteme, öğrencinin kendisi yerine başkasının kendi adına problemi çözmesini talep eden sonuç odaklı bir yardım isteme türüdür (Karabenick, 2003; Butler, 2006).

Nelson le Gall (1985), öğrenme sürecinde bilişsel gelişimin ve sosyal bilişsel faktörlerin yardım isteme becerilerine etkisini incelemiş, problem çözme ve günlük öğrenme aktivitelerini analiz ederek yardım istemeyi etkili bir alternatif problem çözme stratejisi olarak açıklamıştır. Birçok durumda yardımı elde etme ve kullanmanın önemli bir öğrenme becerisi olduğunu vurgulamıştır. Newman (2000), yardım isteme becerisinin sonradan kazanılan bir sosyal beceri olarak ele alınması gerektiğini belirtmiş, aile, akran ve öğretmen etkisini incelemiştir. Bu durumun kültürden arınıklığı konusunda yorum yapabilmek için farklı kültürlerde benzer araştırmaların yürütülmesi faydalı olabilir. Ayrıca Öğrencilerin yardım isteme becerilerinin öğrenme süreçlerine etkin katılımları için bir önkoşul olduğunu belirtmiştir. Schunk (2012), sosyal çevreyi öğrenmeyi destekleyecek şekilde düzenlemek olarak tanımlanmakta ve bir öz değerlendirme stratejisi olarak ele almıştır.

Ülkemizde konu ile ilgili araştırmalar henüz oldukça yenidir. Koç (2014), 778 ortaokul öğrencisinin problem çözme becerilerine yönelik algılarını ve öğrenme sürecinde yardım istemelerini cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre incelemiş, anlamlı ilişki tespit etmiştir. Ortaokul öğrencilerinin yardım istemeleri cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterirken sınıf düzeyine göre anlamlı fark saptamamıştır. Güvenç & Koç (2016) 1240 ortaokul öğrencinin etkili yardım isteme ve öğrenme sürecinde yardım isteme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş, ortaokul öğrencilerinin öğrenme süreçlerine etkin katılımları ile yardım isteme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur.

Alan yazında Koç (2014), Koç (2015), Güvenç & Koç (2016) ve Körükçü & Uslu (2018) yaptıkları araştırmalardan başka çalışmalara rastlanamamıştır. Bu bağlamda, mevcut araştırma ile ortaokul öğrencilerinin öğrenme sürecinde yardım isteme düzeyleri bazı demografik değişkenlere incelenmektedir. Elde edilen sonuçlar ile öğrencilerin yardım isteme düzeylerine ve bu düzeyi etkileyen faktörlerin ortaya konması amaçlanmaktadır. Böylelikle öğrencilerin yardım isteme beceri ve düzeylerinin geliştirilmesine yönelik ilgili alan yazına katkı yapması beklenmektedir. Ayrıca araştırma çalışma grubunda bulunan 1299 öğrenci ile yüksek düzeyde katılımcı sayısına ulaşmıştır. Araştırmanın bu yönüyle verilerin genellenebilirlik ilkesi bağlamında alan yazına katkı sağlaması öngörülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin yardım isteme düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaçla sınıf, cinsiyet, anne baba eğitim durumu, annenin çalışma durumu, özel ders alıp almama durumu ve öncelik sırasına göre kimden ya da hangi kaynaktan yardım isteyeceği değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada şu sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Ortaokul öğrencilerinin öğrenme sürecinde yardım isteme becerileri hangi düzeydedir?
2. Ortaokul öğrencilerinin yardım isteme düzeyleri cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışma durumu, kardeş sayısı, özel ders alıp almama durumu ve yardım istediği kişi ya da kaynağın öncelik sırası değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Ortaokul öğrencilerinin, öğrenme sürecinde yardım isteme düzeylerinin, bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, betimsel tarama yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama yöntemi; geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırma konusu içerisinde yer alan olaylar, bireyler, nesnelere değıştirme ve etkileme çabası içerisine girilmeden olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2014; Büyüköztürk ve diğerleri, 2018).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu İstanbul ili Fatih, Şişli ve Beyoğlu ilçelerinde 2018-2019 öğretim yılı bahar döneminde yedi ayrı devlet okulundan altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf ortaokul öğrencileri seçkisiz örnekleme yöntemlerinden *basit seçkisiz örnekleme yöntemi* ile seçilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı vererek evreni temsil etme gücünü artırır (Büyüköztürk vd., 2018) Araştırmada evrenin tamamına ulaşamayacağı için örnekleme alma yoluna gidilmiştir. Örnekleme büyüklüğünün belirlenmesinde; evrenin özelliği, evrendeki elemanların

dağılımı, temsil yeterliliği, maliyet, zaman, araştırmanın özelliği ve veri analizi şartları dikkate alınmıştır (Ural & Kılıç, 2005; Kışalı & Pehlivanlı, 2007; Karasar, 2014; 2007; Balcı, 2015). Beşinci sınıf öğrencileri için geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmadığından araştırmaya dâhil edilmemiştir. Çalışma, 676 kadın (%52,04), 623 erkek (%47,96) toplam 1299 ortaokul öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin 405'i (%31,17) altıncı, 426'sı (%32,79) yedinci ve 468'i (36,02) sekizinci sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada Koç (2013) tarafından ortaokul öğrencileri için geliştirilen yardım isteme ölçeği kullanılmıştır. Ölçek beşli likert tipindedir. Yardım istemeden kaçınma (9 madde), etkili yardım isteme (9 madde) ve yüzeysel yardım isteme (7 madde) olmak üzere üç faktörden ve 25 maddeden oluşmaktadır. Etkili yardım isteme alt boyutunun puanlarının yüksekliği olumlu, yardım istemeden kaçınma ve yüzeysel yardım isteme puanlarının yüksekliği olumsuz olarak yorumlanmaktadır. Orijinal ölçeğin geliştirilme sürecinde Cronbach Alpha katsayısı Yardım İstemeden Kaçınma için.87; Etkili Yardım İsteme için.79; Yüzeysel Yardım İsteme için.70 ve ölçeğin tamamı için.87 bulunmuştur. Öğrencilerin yardım isteme düzeyleri cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışma durumu, kardeş sayısı, özel ders alıp almama durumu ve yardım istediği kişi ya da kaynağın öncelik sırasına ait bilgileri kişisel bilgi formu ile toplanmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler bilgisayarda SPSS 24.0 İstatistik Programı kullanılarak yapılmış ve anlamlılık düzeyi $p = <0.05$ olarak kabul edilmiştir. Bu analizler sırasında grupların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Bağımsız örneklem t-testi parametrik bir test olduğundan kullanılması “varyans homojenliği” varsayımının sağlanmasına bağlıdır. Varyans homojenliği varyansının testi için Levene test istatistiği kullanılır ve bu testin H_0 hipotezi: “varyanslar homojendir” şeklinde kurulur. Parametrik test sonuçlarının geçerli olması için H_0 hipotezinin reddedilememesi gerekir. Bu doğrultuda öncelikle sonuçların normal dağılıma uygun olup olmadığına bakıldı. Veri analizinde normal ve normal olmayan dağılımlar bulundu. Kaçınma skorları için varyans homojenliği sağlanırken (Levene $p=0.77>0.05$), etkili, yüzeysel ve ÖSYİÖ Genel Ortalaması için varyans homojenliği sağlanamamıştır. Bu sebeple bir parametrik test olan Bağımsız Örneklem t-testi sonuçlarının yanında, parametrik olmayan testler arasından Mann-Whitney U test istatistiğine ait p-değerleri de raporlanmıştır. Yalnızca cinsiyet karşılaştırmasında parametrik olmayan test sonuçlarının verilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Zira diğer grup karşılaştırmalarının tümünde varyans homojenliği sağlandığından dolayı parametrik testler (Bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA) sonuçları kullanılmıştır. Öğrencilerin öncelik sırasına göre yardım alacağı kişi ve kaynakların sıralaması arasındaki ilişkiler regresyon analizi ile yapıldı. Anlamlı farklılık olan boyutlarda etki değerleri hesaplanmış ve tablolara eklenmiştir. Etki büyüklüğü, örneklemden elde edilen sonuçların

yokluk hipotezinde tanımlanan beklentilerden sapma düzeyini gösteren istatistiksel değerdir (Cohen, 1994).

BULGULAR

Bu bölümde araştırma soruları sıralamasına göre tablolar hazırlanmış ve elde edilen bulguların analizi yapılmıştır.

Araştırmanın birinci sorusuna “Ortaokul öğrencilerinin öğrenme sürecinde yardım isteme becerileri hangi düzeydedir?” ait bulgular aşağıdaki tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo1: Ortaokul öğrencilerinin öğrenme sürecinde yardım isteme düzeylerine ilişkin betimsel istatistik

Alt Boyutlar ve Toplam	N	Min.	Max.	Ortalama (X)	Std. Sapma (SS)
Yardım İstemededen Kaçınma	1299	9.00	66.00	20.12	8.47
Etkili Yardım İsteme	1299	9.00	45.00	33.02	7.25
Yüzeysel Yardım İsteme	1299	7.00	35.00	15.93	5.10
ÖSYİÖ Toplam	1299	27.00	116.00	69.08	12.480

Tablo 1’de görüldüğü gibi, ölçekten elde edilen puanlar her bir öğrenci için toplanmış ve toplam puanların ortalaması alınmıştır. Yardım isteme ölçeğinin *yardım istemededen kaçınma* alt boyutunda en düşük puan 9 en yüksek puan ise 66 dır. *Etkili yardım isteme* alt boyutunun puan aralığı 9 ile 45 arasındadır. *Yüzeysel yardım isteme* alt boyutunun puan aralığı 7 ile 35 arasındadır. Öğrenme sürecinde yardım isteme ölçeğinin toplamı puanları ise 27 ile 116 puan aralığında değiştiği görülmektedir. Ölçeğin *yardım istemededen kaçınma* ($X=20.12$) alt boyutu puanı ile ortalamanın altında, *etkili yardım isteme* ($X=33.02$) alt boyutu puanı ile ortalamanın üstünde ve *yüzeysel yardım isteme* ($X=15.93$) alt boyutu puanı yine ortalamanın altında değerler aldığı görülmektedir. Ayrıca ölçeğin toplam puanında ise ($X=69.08$) puan ile ortalamanın biraz altında değer aldığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre katılımcıların puan ortalamaları etkili yardım isteme, yardım istemededen kaçınma ve yüzeysel yardım isteme olarak yüksekten düşüğe doğru sıralanabilir. Buna göre ortaokul öğrencileri öğrenme sürecinde en fazla etkili yardım isteme davranışında bulunurken en düşük yüzeysel yardım isteme düzeyinde davranış sergilemektedir.

Araştırmanın ikinci sorusuna “Ortaokul öğrencilerinin yardım isteme düzeyleri cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, annenin çalışıp çalışmama durumu, kardeş sayısı, özel ders alıp almama durumu ve yardım istediği kişi ya da kaynağın öncelik sırası değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” ait bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 2: Cinsiyete göre t testi ve mann-whitney u puanları

Alt Boyutlar ve Toplam	Cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	s.d	Levene P	t	P	Mann-Whitney U Testi P	η^2
Kaçınma	Erkek	623	20.14	8.55	1297	0.773	.097	.756	0.924	-
	Kadın	676	20.10	8.40						
Etkili	Erkek	623	32.61	7.50	1297	0.048	-1.98	.011	0.083	5.27
	Kadın	676	33.40	6.99						
Yüzeysel	Erkek	623	16.47	5.35	1297	0.000	3.69	.009	0.001	
	Kadın	676	15.43	4.79						
ÖSYİÖ Toplam	Erkek	623	69.23	13.39	1297	0.019	.417	.002	0.997	7.64
	Kadın	676	68.94	11.57						

*p<.05

Tablo 2’de çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet farklılığına ilişkin t testi ve mann-whitney u puanları ve standart sapmaları görülmektedir. Tablo 2 incelendiğinde, *yardım istemeden kaçınma boyutu* ($P=0.756$; $p>.005$), *etkili yardım isteme boyutu* ($p=0.011<0.05$), *yüzeysel yardım isteme boyutu* ($p=0.009<0.05$) ve *ÖSYİÖ toplam puanı* ($p =0.002<0.05$). Ancak, bulgulara göre *yardım istemeden kaçınma boyutunda* cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Etkili yardım isteme boyutunda kadın öğrencilerin ortalama puanları erkek öğrencilerden daha yüksek iken yüzeysel yardım isteme boyutunda erkek öğrencilerin ortalama puanları kadın öğrencilerden daha yüksektir. Toplam puanlara bakıldığında ise erkek öğrencilerin yardım isteme ortalamaları kadın öğrencilerden daha yüksektir. Cinsiyete göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında etkili yardım isteme, yüzeysel yardım isteme ve toplam ölçek puanlarındaki anlamlı farklılığın yüksek etki değerine sahip olduğu görülmektedir (Etkili yardım isteme $\eta^2_{kadın-erkek} = 4.95$; Yüzeysel yardım isteme $\eta^2_{kadın-erkek} = 5.27$, ÖSYİÖ Genel $\eta^2_{kadın-erkek} = 7.6$, $\eta^2>1$) Buna göre etkili yardım isteme konusunda kadın öğrencilerin lehine olan anlamlı farklılığın yüksek etki değerine sahip olduğu; yüzeysel yardım isteme ve ÖSYİÖ Genel yardım isteme konusunda erkek öğrencilerin lehine anlamlı farkın yüksek etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 3: Sınıfa göre ANOVA testi puanları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)	η^2
Kaçınma	Guruplararası	134.14	2	67.07	.934	.393	-	
	Guruplariçi	93048.40	1296	71.79				
	Toplam	93182.54	1298					
Etkili	Guruplararası	641.12	2	320.56	6.148	.002	8.sınıf – 6. sınıf	0.09
	Guruplariçi	67578.08	1296	52.14				
	Toplam	68219.21	1298					
Yüzeysel	Guruplararası	35.84	2	17.92	.690	.502	-	
	Guruplariçi	33682.19	1296	25.98				
	Toplam	33718.03	1298					
ÖSYİÖ Toplam	Guruplararası	99.75	2	49.87	.320	.726	-	
	Guruplariçi	202060.43	1296	155.91				
	Toplam	202160.18	1298					

*p<.05

Analiz sonuçları etkili yardım isteme düzeyinin öğrencilerin ait oldukları sınıf düzeyi bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir, $F(2, 1296) = 6.148, p < .05$. Başka bir deyişle öğrencilerin etkili yardım isteme düzeyleri ait olunan sınıfa bağlı olarak anlamlı şekilde değişmektedir. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak üzere yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre 8. Sınıftaki ($\bar{x} = 33.91$) öğrencilerin etkili yardım isteme düzeyleri 6. Sınıftaki ($\bar{x} = 32.25$) öğrencilerden daha yüksektir. Sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında etkili yardım isteme boyutunda 8 ve 6. Sınıfların arasındaki (8. Sınıfların lehine olan) anlamlı farklılığın küçük etki değerine sahip olduğu görülmektedir (Etkili yardım isteme $\eta^2 = 0.09, \eta^2 < .02$)

Tablo 4: Anne eğitim durumuna göre ANOVA testi puanları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)	η^2
Kaçınma	Guruplararası	781.251	3	260.417	3.650	.012	Lise-Ortaokul	0.09
	Guruplarıçi	92401.295	1295	71.352				
	Toplam	93182.547	1298					
Etkili	Guruplararası	128.229	3	42.743	.813	.487	-	
	Guruplarıçi	68090.983	1295	52.580				
	Toplam	68219.212	1298					
Yüzeysel	Guruplararası	166.971	3	55.657	2.148	.092	-	
	Guruplarıçi	33551.067	1295	25.908				
	Toplam	33718.038	1298					
ÖSYİÖ Toplam	Guruplararası	1287.579	3	429.193	2.767	.041		0.08
	Guruplarıçi	200872.607	1295	155.114				
	Toplam	202160.186	1298	260.417				

* $p < .05$

Analiz sonuçları kaçınma ve ÖSYİÖ Genel düzeyinin öğrencilerin anne eğitim düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. $F(3, 1295) = 3.650, p < .05$. ve $F(3, 1295) = 2.767, p < .05$. Başka bir deyişle öğrencilerin kaçınma yardım isteme düzeyleri ve İÖ Genel düzeyleri annelerinin eğitim durumuna bağlı olarak anlamlı şekilde değişmektedir. Kaçınma yardım isteme boyutunda birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak üzere yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre annesi lise mezunu olan ($\bar{x} = 18.97$) öğrencilerin yardım istemekten kaçınma düzeyleri annesi ortaokul mezunu olan ($\bar{x} = 20.91$) öğrencilerden daha düşüktür. Annesinin mezun olduğu eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında kaçınma yardım isteme boyutunda lise ve ortaokul mezunu annelere ait öğrencilerin arasındaki (Lise mezunu annelerin öğrencileri lehine olan) anlamlı farklılığın küçük etki değerine sahip olduğu görülmektedir (Etkili yardım isteme $\eta^2_{\text{lise-ortaokul}} = 0.09, \eta^2 < .05$). ÖSYİÖ genel yardım isteme boyutunda birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak üzere yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre annesi lise mezunu olan ($\bar{x} = 67.71$) öğrencilerin yardım istemekten kaçınma düzeyleri annesi ortaokul mezunu olan ($\bar{x} = 70.31$) öğrencilerden daha düşüktür. Annesinin mezun olduğu eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında

kaçınma yardım isteme boyutunda lise ve ortaokul mezunu annelere ait öğrencilerin arasındaki (Lise mezunu annelerin öğrencileri lehine olan) anlamlı farklılığın küçük etki değerine sahip olduğu görülmektedir (Etkili yardım isteme $\eta^2_{\text{lise-ortaokul}} = 1.16$, $\eta^2 < 0.2$).

Tablo 5: Baba eğitime göre ANOVA testi puanları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Kaçınma	Guruplararası	79.210	3	26.403	.367	.777
	Guruplarıçi	93103.336	1295	71.894		
	Toplam	93182.547	1298			
Etkili	Guruplararası	252.656	3	84.219	1.605	.186
	Guruplarıçi	67966.556	1295	52.484		
	Toplam	68219.212	1298			
Yüzeysel	Guruplararası	16.275	3	5.425	.208	.891
	Guruplarıçi	33701.764	1295	26.025		
	Toplam	33718.038	1298			
ÖSYİÖ Toplam	Guruplararası	28.190	3	9.397	.060	.981
	Guruplarıçi	202131.996	1295	156.086		
	Toplam	202160.186	1298			

*p< .05

Tablo 5'te öğrencilerin baba eğitim durumuna ilişkin *ÖSYİÖ* toplam puanlarında ve alt boyut puanlarında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin ANOVA testi bulguları verilmiştir. Bulgulara göre; *ÖSYİÖ* toplam puanı $F(3, 1295)=0.60$, $p>0.05$ olarak bulunmuştur. *ÖSYİÖ* genel ortalaması ve tüm alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Özetle baba eğitim durumu öğrencilerin *ÖSYİÖ* düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Tablo 6: Anne çalışma durumuna göre t testi puanları

Alt Boyutlar ve Toplam	Anne Çalışma Durumu	N	Mean	Std. Deviation	s.d	Levene P	t	P
Kaçınma	Çalışıyor	376	20.7128	8.26962	1297	0.808	1.595	0.713
	Çalışmıyor	923	19.8862	8.54712				
Etkili	Çalışıyor	376	33.1622	7.08973	1297	0.529	0.436	0.529
	Çalışmıyor	923	32.9686	7.31682				
Yüzeysel	Çalışıyor	376	15.5505	4.85497	1297	0.051	1.724	0.051
	Çalışmıyor	923	16.0878	5.18653				
ÖSYİÖ Toplam	Çalışıyor	376	69.4255	12.41482	1297	0.446	0.632	0.952
	Çalışmıyor	923	68.9426	12.51030				

*p< .05

Tablo 6'daki bulgulara göre; *ÖSYİÖ* genel ortalaması ($t=0.173$, $p>0.05$) ve alt boyutlarının hiçbirini için annenin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık yoktur. Bu analiz sonuçlarına göre; anne çalışma durumu öğrencilerin yardım isteme düzeylerini anlamlı bir şekilde etkilememektedir.

Tablo 7: Özel ders alma durumuna göre t testi puanları

Alt Boyutlar ve Toplam	Özel Ders	N	Mean	Std. Deviation	s.d	Levene P	t	P
Kaçınma	Evet	233	19.7897	8.32132	1296	0.698	-0.657	0.633
	Hayır	1064	20.1927	8.51226				
Etkili	Evet	233	34.3219	7.54722	1296	0.775	3.012	0.075
	Hayır	1064	32.7472	7.15801				
Yüzeysel	Evet	233	15.6609	5.20950	1296	0.362	-0.896	0.347
	Hayır	1064	15.9906	5.06030				
ÖSYİÖ Toplam	Evet	233	69.7725	12.46563	1296	0.304	0.937	0.787
	Hayır	1064	68.9305	12.46968				

*p< .05

Tablo 7'deki bulgulara göre; *ÖSYİÖ* genel ortalaması ($t=0.937$. $p>0.05$), *etkili yardım isteme* alt boyutu ($t=0.075$. $p>0.05$) ve *yüzeysel yardım isteme* alt boyutu ($t=0.896$. $p>0.05$) öğrencilerin özel ders alma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 8: Kardeş sayısına göre ANOVA testi puanları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)	η^2
Kaçınma	Guruplararası	229.119	2	114.559	1.597	.203	-	
	Guruplarıçi	92953.428	1296	71.723				
	Toplam	93182.547	1298					
Etkili	Guruplararası	206.404	2	103.202	1.967	.140	-	
	Guruplarıçi	68012.808	1296	52.479				
	Toplam	68219.212	1298					
Yüzeysel	Guruplararası	194.155	2	97.077	3.753	.024	1 kardeş - ≥ 3 kardeş	0.13
	Guruplarıçi	33523.884	1296	25.867				
	Toplam	33718.038	1298					
ÖSYİÖ Toplam	Guruplararası	233.719	2	116.859	.750	.473	-	
	Guruplarıçi	201926.467	1296	155.807				
	Toplam	202160.186	1298					

*p< .05

Analiz sonuçları yüzeysel yardım isteme düzeyinin öğrencilerin kardeş sayıları bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. $F(2, 1296) = 3.753$. $p<.05$. Başka bir deyişle öğrencilerin yüzeysel yardım isteme düzeyleri kardeş sayısına bağlı olarak anlamlı şekilde değişmektedir. Yüzeysel yardım isteme boyutunda birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak üzere yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre bir kardeşi olan ($\bar{x}= 14.76$) öğrencilerin yüzeysel yardım isteme düzeyleri üç veya daha fazla kardeşi olan ($\bar{x}= 16.21$) öğrencilerden daha düşüktür. Kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında yüzeysel yardım isteme boyutunda öğrencilerin arasındaki (3 veya daha fazla kardeşe sahip olan öğrencileri lehine olan) anlamlı farklılığın küçük etki değerine sahip olduğu görülmektedir (Etkili yardım isteme tek kardeş-üç ya da daha fazla kardeş = 0.13. $\eta^2<.02$).

Tablo 9: Yardım istemede önceliklendirme durumuna göre regresyon analizi puanları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)	η^2
Kaçınma	Guruplararası	1005.265	6	167.544	2.348	.029	Kitap- Arkadaş& Öğretmen	0.10
	Guruplariçi	92177.282	1292	71.345				
	Toplam	93182.547	1298					
Etkili	Guruplararası	890.617	6	148.436	2.848	.009	&Anne &Abla &Ağabey	0.11
	Guruplariçi	67328.595	1292	52.112				
	Toplam	68219.212	1298					
Yüzeysel	Guruplararası	1317.958	6	219.660	8.759	.000	Öğretmen- Arkadaş& Anne	0.20
	Guruplariçi	32400.080	1292	25.077				
	Toplam	33718.038	1298					
ÖSYİÖ Toplam	Guruplararası	2326.098	6	387.683	2.507	.020	&Baba &Abla &Ağabey& İnternet	0.10
	Guruplariçi	199834.088	1292	154.670				
	Toplam	202160.186	1298					

*p<.05

Tablo 9’da verilen regresyon analizi sonuçları yardım istemeden kaçınma düzeyinin öncelikli yardım istenen birey bakımından anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir $F(6, 1292)= 2.348$. $p<.05$. Etkili yardım isteme düzeyinin öncelikli yardım istenen birey bakımından anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir $F(6, 1292)= 2.848$. $p<.05$. Yüzeysel yardım isteme düzeyinin öncelikli yardım istenen birey bakımından anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir $F(6, 1292)= 8.759$. $p<.05$. ÖSYİÖ Genel yardım isteme düzeyinin öncelikli yardım istenen birey bakımından anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir $F(6, 1292)= 2.507$. $p<.05$. Başka bir deyişle öğrencilerin yardım istemenin tüm boyutlarında öncelikli yardım istenen kişiye bağlı olarak anlamlı şekilde değişmektedir. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak üzere yapılan Scheffe testinin sonuçlarına ilk başvuru kaynağı olarak kitapların seçilmesi ($\bar{x}= 68.15$) arkadaş, öğretmen, anne, ağabey ya da ablanın seçilmesinden daha düşüktür. Aynı zamanda ilk başvuru kaynağı olarak öğretmenin seçilmesi de ($\bar{x}= 67.69$) arkadaş, baba, anne, ağabey ya da abla ve internetin seçilmesinden daha düşüktür. Yardım isteme kaynağı olarak seçilecek kişiye göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında tüm boyutlarda yardım isteme öğrencilerin arasındaki (kitap ve öğretmene başvurmanın lehine olan) anlamlı farklılığın küçük etki değerine sahip olduğu görülmektedir (Etkili yardım isteme= 0.10-0.20. $\eta^2<.20$).

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin öğrenme sürecinde yardım isteme düzeylerini sınıf düzeyine, cinsiyete, anne baba eğitim durumuna, kardeş sayısına, herhangi bir dersten özel ders alıp almama durumuna, öncelik sırasına göre kimden yardım isteyeceği değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. İlgili alan yazın incelendiğinde ülkemizde öğrenme sürecinde yardım isteme konusu ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışma ilgili alan yazına katkıda bulunmak amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırmada elde edilen veriler ortaokul öğrencilerinin öğrenme süreçlerinde yardım isteme düzeylerine ait alt boyutların ortalamalarının *etkili yardım isteme*, *yardım istemeden kaçınma* ve *yüzeysel yardım isteme* olma üzere sıralandığını göstermektedir. Araştırma sonucu Koç (2015) ve Güvenç ve Koç (2016) yaptığı araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Ancak Körükçü & Uslu (2018) yaptıkları çalışmada ortaokul öğrencilerinin öğrenme sırasında yardım isteme eğilimlerinin sırasıyla yüzeysel yardım isteme, yardım istemeden kaçınma ve etkili yardım isteme şeklinde gerçekleştiği sonucuna varmışlardır.

Araştırmanın ikinci sorusunun bulgularına göre; ortaokul öğrencilerinin öğrenme sürecinde yardım isteme düzeyleri, cinsiyet, sınıf, anne eğitim durumu, kardeş sayısı, özel ders alma durumu ve yardım istemede önceliklendirme durumuna göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Buna karşın öğrencilerin öğrenme sürecinde yardım isteme düzeyleri baba eğitim durumu ve anne çalışma durumuna göre anlamlı farklılık görülmemiştir.

Araştırma bulgularına göre ÖSYİÖ ölçeğinin *etkili yardım isteme*, *yüzeysel yardım isteme* ve ÖSYİÖ genel ortalaması için istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir. Ancak, bulgulara göre *yardım istemeden kaçınma* boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Cinsiyete göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında etkili yardım isteme konusunda kadın öğrencilerin lehine olan anlamlı farklılığın yüksek etki değerine sahip olduğu; yüzeysel yardım isteme ve ÖSYİÖ Genel yardım isteme konusunda erkek öğrencilerin lehine anlamlı farkın yüksek etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar, Arbretton (1998). Newman & Gauvain (1996). Koç (2015). Güvenç & Koç(2016) ve Körükçü & Uslu (2018) araştırmaları ile paralel sonuçlar göstermektedir. Ancak, bulgulara göre *yardım istemeden kaçınma* boyutu'nda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuç (Ryan ve diğerleri, 1997) çalışması ile benzer bir şekilde sonuçlanmıştır. Bu sonuç kadın öğrencilerin yardım isteme konusunda daha çok desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Araştırma sonuçları, etkili yardım isteme düzeyinin öğrencilerin ait oldukları sınıf düzeyi bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle öğrencilerin etkili yardım isteme düzeyleri ait olunan sınıfa bağlı olarak anlamlı şekilde değişmektedir. Sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında etkili yardım isteme boyutunda 8 ve 6. Sınıfların arasındaki (8. Sınıfların lehine olan) anlamlı farklılığın küçük etki değerine sahip olduğu görülmektedir. Bulgular, Güvenç & Koç (2016) araştırması ile uyumlu sonuçlanmıştır. Ancak yapılan başka çalışmalarda (Koç, 2015) ve Körükçü & Uslu (2018) ortaokul öğrencilerinin yardım isteme eğilimlerinin sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Söz konusu üç araştırmada da sınıf düzeyi arttıkça etkili yardım isteme puanları artmaktadır. Bu durum ortaokul öğrencilerinin olgunlaşma ve bilişsel gelişim ile birlikte gelişen ifade becerileri, öz düzenleme ve problem çözme becerilerinin artmasıyla orantılı olduğu söylenebilir. Aynı zamanda soyut düşünme becerilerinin geliştiği, ergenlik dönemine girdikleri ve liseye geçiş hazırlıklarının bir arada yaşandığı

bu süreçte etkili yardım isteme düzeylerinin artışı dikkat çekmektedir. Bu durum onların yardım isteme becerilerinin geliştirilmesinin önemine işaret etmektedir.

Analiz sonuçları kaçınma ve ÖSYİÖ genel düzeyinin öğrencilerin anne eğitim düzeyleri bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle öğrencilerin kaçınma yardım isteme düzeyleri ve ÖSYİÖ genel düzeyleri annelerinin eğitim durumuna bağlı olarak anlamlı şekilde değişmektedir. Annesinin mezun olduğu eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında kaçınma yardım isteme boyutunda lise ve ortaokul mezunu annelere ait öğrencilerin arasındaki (Lise mezunu annelerin öğrencileri lehine olan) anlamlı farklılığın küçük etki değerine sahip olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarından farklı olarak Körükçü & Uslu (2018) yaptıkları çalışmada ortaokul öğrencilerinin öğrenme sürecinde yardım isteme düzeyleri ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bulgulara göre; ÖSYİÖ genel ortalaması ve tüm alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Özetle baba eğitim durumu öğrencilerin ÖSYİÖ düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir. ÖSYİÖ genel ortalaması ve tüm alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Bu bulgular Körükçü & Uslu (2018) araştırması paralel bir şekilde sonuçlanmıştır.

Araştırma bulgularına göre, ÖSYİÖ genel ortalaması ve alt boyutlarının hiçbiri için annenin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık yoktur. Bu analiz sonuçlarına göre; anne çalışma durumu öğrencilerin yardım isteme düzeylerini anlamlı bir şekilde etkilememektedir. Annenin çalışma durumunun öğrenme sürecinde öğrencilerin yardım isteme davranışlarını etkilemeyen bir değişken olması öğrenme sürecini etkileyen faktörleri görmemiz açısından anlamlıdır.

Bulgulara göre; ÖSYİÖ genel ortalaması, *etkili yardım isteme* alt boyutu ve *yüzeysel yardım isteme* alt boyutu öğrencilerin özel ders alma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Birebir gerçekleşen öğrenme ortamlarında öğretmen ile kurulan ilişki, bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması ve öğrenmeye ayrılan zamanın uzunluğu açısından değerlendirildiğinde bu sonuç dikkat çekicidir.

Araştırma sonuçları yüzeysel yardım isteme düzeyinin öğrencilerin kardeş sayıları bakımından anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında yüzeysel yardım isteme boyutunda öğrencilerin arasındaki (3 veya daha fazla kardeşe sahip olan öğrencileri lehine olan) anlamlı farklılığın küçük etki değerine sahip olduğu görülmektedir. Kardeş sayısının öğrencilerin öğrenme sürecinde yardım isteme davranışlarını etkilemesi aile faktörünün ve eğitiminin öğrenci üzerindeki etkisini görmemiz açısından anlamlıdır. Bu durum kardeşlerin birbirlerine rol model olabileceği fikrini akla getirmektedir.

Bulgulara göre öğrenciler yardım istemenin tüm boyutlarında öncelikli yardım istenen kişiye bağlı olarak anlamlı şekilde değişmektedir. Yardım isteme kaynağı olarak seçilecek kişiye göre

anlamli farklılık gösteren boyutların etki değerleri hesaplandığında tüm boyutlarda yardım isteme öğrencilerin arasındaki (kitap ve öğretmene başvurmanın lehine olan) anlamli farklılığın küçük etki değerine sahip olduğu görölmektedir. Ayrıca araştırma bulgularına göre; öğrencilerin önceliklendirme sıralamalarının ÖSYİÖ genel ortalaması ve tüm alt boyutlarını anlamli bir şekilde etkilediği görölmektedir. Öğrenme sürecinde öğrencilerin yardım isteme önceliklendirmelerinin kitap ve öğretmen çıkması, bilgi kaynağı olarak henüz çevrimiçi öğrenme ortamlarının tercih edilmediğini, bu konuda yeterli dijital becerilere sahip olamayabileceklerini ya da öğrencilerin internet kaynağına ulaşamadıkları ihtimalini düşündürmektedir. Bu eksikliklerin ortadan kaldırılması için öğrencilerin dijital okuryazarlıklarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Öğrenme sürecinde yardım isteme stratejisi sosyal bir beceri olarak diğer problem çözme yöntemlerinden farklıdır. Yardım isteme öğrenci ve öğretmen, öğrenci ve arkadaşı, öğrenci ve ebeveynleri arasında yaşanan etkileşim ile gelişebilecek sosyal bir beceridir. Bu bağlamda öğretimin ilk yıllarından itibaren öğrencilerin soru sormak üzere cesaretlendirildiği, alay edilme korkusu yaşamayacağı bir sınıf iklimi oluşturulmalı ve ifade becerilerini geliştirebilecekleri öğrenme yaşantıları tasarlanmalıdır. Öğretmenler ve ebeveynler nasıl yardım istemeleri gerektiği konusunda rol model oluşturmalarıdır. Öğrencilere ne zaman ve kimden nasıl bir üslup kullanarak yardım isteyeceklerini anlatmalı ve göstermelidirler. Aynı zamanda öğrenciler akranlarından da yardım istemeye teşvik edilmelidirler. Bu amaçla işbirlikçi öğrenme yaşantılarına yer verilmelidir. Bu öğrenme süreçlerinde öğrencilere daha fazla geri bildirim verilmeli, gerekli düzeltmeler yapılmalı ve yardım talepleri geri çevrilmemelidir. Nitekim öğrenciler öğrenme sürecinde karşılaştıkları güçlük ve problemleri aşmak için yardım istemektedir. Yardım ihtiyaçları karşılanan öğrenciler cesaretlenecek ve öğrenme sürecini başarı duygusu yaşayarak tamamlayacaklardır.

KAYNAKÇA

- Arbreton. A. (1998). *Student goal orientation and help-seeking strategy use*. In S. A. Karabenick (Eds.). Strategic help seeking implications for learning and teaching. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Balcı. A. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pagem Yayınları
- Butler. R. (2006). *An achievement goal perspective on student help seeking and teacher help giving in the classroom: Theory, research, and educational implications*. In S. A.
- Büyüköztürk. Ş., Çakmak. E. K., Akgün. Ö. E., Karadeniz. Ş., & Demirel. F. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: PegemA Yay.
- Cohen, J. (1994). The earth is round ($p < .05$). *American Psychologist*, 49, 997-1003.
- Güvenç & Koç. C. (2016). Ortaokul öğrencilerinin etkin katılımı ve yardım isteme eğilimleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8(2). 347-366.
- Karasar. N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları
- Karabenick. S. A., Dembo. M. H. (2011). Understanding and facilitating self-regulated help seeking. *New Directions for Teaching and Learning*. 126. DOI: 10.1002/tl.

- Karabenick. S. A.. Berger. J.L. (2013) *Help seeking as a self-regulated learning strategy* 237-261.
- Karabenick S.A.. Newman. R.S. (2010) *Seeking Help as an Adaptive Response to Learning Difficulties: Person. Situation. and Developmental Influences.*
- Kishali. Y. Pehlivanlı. D. (2007). Denetimde İstatistiki Olmayan Örneklem. *Muhasebe ve Finansman Dergisi.*(33).121-130.Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/mufad/issue/35602/395495>
- Koç. C. (2013). Öğrenme sürecinde yardım isteme ölçeği (ÖSYİÖ): geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretim Online.* 12(3). 784-796.
- Koç. C. (2014).Öğrenme sürecinde etkili yardım isteme: bir öz düzenleme stratejisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 13 (50). (139-160).
- Koç. C. (2015). İlköğretim öğrencilerinin problem çözme becerilerine yönelik algıları ve öğrenme sürecinde yardım istemeleri. *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi.* 23 (2). 659-678.
- Körükçü. M.. & Uslu. S. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Öğrenme Sürecinde Yardım İsteme Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies.* 13(19).
- Nelson-Le Gall. S. (1981). Help-seeking: An understudied problem-solving skill in children. *Developmental Review.* 1. 224-246
- Nelson-Le Gall. S. (1985)Help Seeking Behavior in Learning. *Review of Research in Education.* Vol12. 55-90.
- Nelson-Le Gall. S. & Jones. E. (1990). Child Development. *Special Issue on Minority Children.* 61. 2. 581-589.
- Newman. R. S. (1990). Children's help-seeking in the classroom: The role of motivational factors and attitudes. *Journal of Educational Psychology.* 1. 71-80.
- Newman. R.S.. Schwager M.T.(1995) *Students' Help Seeking during Problem Solving: Effects of Grade. Goal. and Prior Achievement.*
- Newman. R. S. (2000) Social Influences on the development of children's adaptive help seeking; The role of parents. teachers and peers. *Development Review.*350-404
- Newman. R. S. (2003). When elementary school students are harassed by peers: A self-regulative perspective on help seeking. *The Elementary School Journal.* 103.4.
- Nelson-Le Gall. S. (1985). Help-seeking behavior in learning. *Review of Research in Education.* 12. 55-90.
- Ryan. A. M.. Pintrich. P. R. (1997). "Should I ask for help?" the role of motivation and attitudes in adolescent' help seeking in math class. *Journal of Educational Psychology.* 2. 329-341.
- Ryan. A.M.. Hicks. L.. & Midgley. C. (1997). Social Goal. Academic Goal. and Avoiding Seeking Help in The Classroom. *Journal of Early Adolescence.* Vol.17.152-171.
- Ryan. A.M.. Gheen. M.H.. & Midgley. C. (1998). Why do some students avoid asking for help? An examination of the interplay among students' academic efficacy. teachers' social-emotional role. and the classroom goal structure. *Journal of Educational Psychology.* 90. 528-535.
- Ryan. A.M.. Pintrich. P. R.. & Midgley. C. (2001) *Journal of Educational Psychology Review.* Vol 13. 93-113.

- Ryan. A. M.. Shin. H. (2011). Help-seeking tendencies during early adolescence: An examination of motivational correlates and consequences for achievement. *Learning and Instruction* 21. 247-256.
- Shunk. D. H. (2012). *Learning Theories*. 435.
- Ural. A. & Kılıç İ. (2005). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

SECONDARY SCHOOL STUDENTS' HELP-SEEKING LEVELS IN THE LEARNING PROCESS

EXTENDED ABSTRACT

Help-seeking, a self-regulation strategy, is one of the problem-solving skills that students should challenge in the learning process. Therefore, this strategy is that directly affects the student's active participation in learning processes. It is inevitable that a student who cannot get the support or help he/she wants will fail in his learning processes.

The help-seeking process takes place gradually. First, a student who actively participates in the learning process realizes that he / she needs support when he / she encounters a challenge, decides who and how to seek help, and finally uses others as a resource to continue the learning process and get the necessary help (Ryan, Hinks & Mindgley, 1997). In this context, help-seeking is a multidimensional strategy that requires a number of competences and motivational resources. These competences and resources include: (a) cognitive competences (recognizing the need, knowing when assistance is needed, and formulating what kind of question to ask); (b) social competences (knowing which teacher or classmate can help, how to address it socially); (c) sources of personal motivation (personal goals, self-confidence, feelings of tolerance to the difficulty of the task); and (d) sources of contextual motivation (learning objectives, classification systems, collaborative activities, student-teacher interaction, and teacher expectations that facilitate child-seeking help. (Newman, 2009; Newman & Karabenick, 2010).

Researches on the subject in our country are quite new. Koç (2014) examined 778 secondary school students' perceptions of problem solving skills and their requests for help in the learning process according to gender and grade variables, and found a significant relationship. While asking for help from secondary school students showed a significant difference according to gender, no significant difference was found according to grade level. Güvenç & Koç (2016) examined the relationship between 1240 secondary school students' effective levels of asking for help and asking for help in learning process, and found a significant relationship between the active participation of middle school students in learning processes and their tendency to ask for help.

In the literature, Koç (2014), Güvenç & Koç (2016) and Körükcü & Uslu (2018) found no other studies. In this context, the current research examines the levels of help-seeking in the learning process of secondary school students to some demographic variables. With the results obtained, it is aimed to reveal the level of seeking for help and the factors that affect this level. For this reason, the current research conducted to improve students' skills and help-seeking levels is expected to contribute to the literature related to this aspect. Furthermore, a high level of participation was achieved with 1299 students in the study group. This aspect of the research is expected to contribute to the relevant literature in terms of the generalizability principle of the data.

The purpose of current study. which takes into consideration the needs of students. is to investigate secondary school students' help-seeking levels in the learning process in terms of gender. grade level. parental education status. mother working status. private-tutoring status and priority in help-seeking.

Descriptive survey method was used to investigate the level of help-seeking in secondary school students' learning process in terms of some variables. Sixth. seventh and eighth grade secondary school students from seven different state schools were selected by simple random sampling method. As the validity and reliability study was not performed for the 5th grade students. it was not included in the study. The study was conducted with the participation of 1299 secondary school students in 676 females and 623 males in Fatih. Şişli and Beyoğlu districts in İstanbul. In this study. the help-request scale developed by Koç (2013) for secondary school students was used. The demographic characteristics of the students were obtained through personal information form. In this study. 405 students are in sixth. 426 students in seventh and 468 students in eighth grade. The data obtained from the dimensions used in the research will be made by using SPSS 24.0 Statistical Program on the computer and the level of significance is accepted as $p = <0.05$. During these analyses. the arithmetic mean and standard deviation of the groups were calculated. First of all. the results were evaluated to see if they were suitable for normal distribution. Data analysis revealed normal and abnormal distributions. It was tested by t-test for normal distributions and one-way ANOVA analysis of variance and Mann-Whitney U test. which is the non-parametric equivalent of t-test for abnormal distributions. The regression analysis was used to determine the relationships between the rankings of the individuals help-seeking in the learning process of the students.

The purpose of this study was to examine help-seeking levels in learning process of secondary school students according to some demographic variables. When the relevant literature is examined. it was seen that the studies on the subject help-seeking in the learning process in our country are limited.

According to the results of the research. it was seen that the total help-seeking levels was slightly below the average. The subscale mean scores of the students were ranked from high to low as effective help-seeking. avoiding help-seeking and superficial help-seeking. As a result of the research findings. secondary school students' help-seeking levels in the learning process indicated a significant difference according to gender. grade. mother education level. number of siblings. taking private lessons and prioritizing help-seeking. On the other hand. students' help-seeking levels in the learning process did not indicate a significant difference according to father education level and mother working status variables.

The strategy to help-seeking in the learning process is different from other problem solving methods as a social skill. Help-seeking is a skill that requires social interaction between student and teacher. student and friend. student and mother / father etc. Teachers or parents generally do not show

how to ask for help when informing students that they can seek help. In this context. from the first years of teaching. students should be encouraged to ask questions. to be safe and to create learning environments that will provide self-confidence without fear of humiliation. Therefore. they should tell the students how. when and from whom they would seek help using a style. Students should also be encouraged to ask for help from each other. Collaborative learning environments should be created in which students would actively participate in the learning process. In these learning processes. more feedback should be given to the students. necessary corrections should be made and requests for assistance should be answered.